

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

Бүгүнкү страница
БАХСЫ
нэһилиэгэ

Патриотической
изън толорон

Бахсы нэһилиэгиттэн Аба дайду Улуу сэринтигэр 137 киһи кыттыбытыттан 97-тэ кыргыһы төлөөнүттэн эргилибэтэхтэрэ. Киһилэр ортолоругар коммунистар мэдэлэй сержант З. С. Барашков, М. Т. Ефимов, комсомолецтар Ик-рон Баишев, Иван Оксенов, Иннокентий уонна Феодосий Протодьяконовтар уо.д.а. баалара. Ытык сэрингэ кыгырыллыбыттар Ийэ дайду кыгулун, дьолун иһин хорсунуун өксүлүттэрэ. Аатырбыт артиллерист Г. Д. Протодьяконов оруудетын расчёта өстөөх 16, Гаэриол Дитрисович тус ба-йыта 7, танканы умалпыта. Төрөөбүт дайдуга таптал, кы-йымга эрэл советскай буюуттар уһууччулаах героизмны өгөрөллөрүгэр, сэрин ыардарын туорууларыгар бөдө ти-рох буолбуттара.

Ахтабын алааһын хонуутун.
Андылмыр Туран күөл күөх уутун.
Санылыбын бурдунтаах аатырбыт.
Солооһун дайдулаах Бахсыбын,—дизин поэт, дра-матург. Биир дайдулаахпыт Н. Д. Слепцов—Туоһулаахха «Ахтабын» диэн хоһоонулар суруйбута. Билигин бөчүө-тоах сынньалаҥка өлөрөр ветеран В. С. Лыткин бойбуой пулеметунуун Харькөөтөн Берлингэ тиийбитэ.

Тыылга хаалбыттар дуулуурдаахтын үлэлэбиттэрэ. Дьах-таппар ынагы минүмэн саасын ыһыыга сир хоруа сыла-дын Кыһымы буолбутун истибиттэрэ. Дьон Хомуустаах орманыттан Төлөөгүгэ сууруунан тиийбиттэрэ.

Ол нэнтэн 40 сыл устата Бахсы нэһилиэгин үлэһиттэрэ дьоллоох олобу туругурдууга бары дьолдорун, сатабылла-рын уурэн туран үлэһиттэр. «Мугудай» совхоз Бахсытаабы отдалениета 1984 сыл былааннарын бары керүктөрүннэр төлөрбута. Сонордуттар ордуу үчүгэй нөрдөрүүлэниилэр. Эдэр булчут Ф. Ф. Ононеников Субуруускай аатынан сов-хозтан С. Н. Захаров олохтообут рекордун, 10300 солн., 675 солн. тупсарда. Ф. Ф. Винокурова салайар сайылы иктэр ферматын коллектива тэрдүс сылын оройуон чем-пионуна буолла. Хас фураминга ынарын ахсыттан 2755-тин ит үтүу ыбыт У. П. Гоголева. 2821-дин ит үрүк ил-гэни үрүлүппүт А. К. Барашкова, бороонку көрөөчү А. А. Лыткин социалистическай кусталаһыны миники нүүнүгэр иһэллэр. Ыланьыныс В. Ф. Слепцов эдэр ынактары үт-түтүүгэ хайыс да сылын ситиһилээхтэни үлэһит. Механи-затордар сыл устата 32164 эталонкай гентар үлэни төлө-рон социалистическай кусталаһымыа оройуонга бастааты-лар. Трактористар Д. П. Керкин, К. Н. Копьрин, Г. Г. Протодьяконов, Г. П. Попов уо.д.а. ордуу үчүгэй нөрдөрүү-лэниилэр.

Улуу Кыһымы 40 сылын көрсө нэһилиэгиз үгүс өрүттээх үлэ ытыллар. Бу мүнөргө агитзалар олохтоохторо Улуу Кыһымы 40 сылыгар аналларх уус-уран саноделательность коллективтарын оройуоннаабы керүү II туругар бэлэмиз-налар. Үлэ атын хайыскатынан сэрин ветераннарын айт-тарын үйэтити буолар. Билигин Якутскай куоракка өлөрөр биир дайдулаахпыт сэрин ветерана В. С. Лыткин Бахсы нэһилиэгиттэн сэрингэ кыттыбыт дьон туһунан ахтымылары суруйан ыытта. Албан аатырбыт артиллерист Г. Д. Прото-дьяконов аатын үйэтити дьаһалара бэлэтинилэр. Сэ-рин, үлэ ветераннара миччаттар, үөрөнчөччөлөрү иктэ керүүһүүлэрэ тэриллэр, киһилэр ахтымыларын, буюуттар туостарынан атын да матырыйааллары хонуйбыт. Үлэ кол-лентиттара Улуу Кыһымы чинигэр дайду үрдүнэн биллэ-риллэбит 40 уларкай нэһилиэгэр ваталарыгар туран дуу-луурдаахтык үлэһиттэр. Коллективтар сэрин кыттылаах-тарын бөчүөттээх чиникериннэн ылан киһилэргэ адым-лыбыт хамнаһы Эйс советскай фондугар киллэрэллэр.

В. ОНОНЕНИКОВА,
сельсовет исполкомун председателэ.

ААСПЫТ КЭМ ТЫЫННААХ ТУОҺУТА

Бахсы Төлөөнүтүр быйыл 83 лаариди туһарыт, одох бары эргирдөөх ирдиһэрин, кердине үктөлөөрүгү туһунан төлөбүт ытык кыргыһа Н. С. Барашков өлөрөр. Прохоний Спиридонович тейо да саас баттаатар балагин дарааһы иллингин үлэстэн араар-бат: сайынын моой өстүүр, кы-һымын быстах үлэстери төлөрөр. Миччаттар, төрөнөөччөлөр сэрин ветеранна үгүстүк албан аат уруоктарыгар ыгыран керсү-нэллэр. Мин эинэ бу дьон-сэргэ илэди ытыктыыр кыргыһабын көпсөөнүн үгүстүк истибитин, Прохоний Спиридонович Аба дайду Улуу сэринтигэр өстө-бүтүн туһунан бу күүдүк кон-спир:

—1942 сыл 6-с айыа 22 ку-нугар Чурапчыттан 702-кка буол-лан сэрингэ аттамыһыт. Урал таһылаагы биир куоракка мй керингэ байыланнай үөрөннэни баран баранымт 350 км сирэ сатыы айланан миники кирби-га тиийбимит. Күнүбүн бөмбө-лүүр буолуһулар туһунан эрэ айанымарбыт. Араа өстөөх умал-пыт куа-комор буолбут дэрибди-наларын харааста көрөрбүт. Ити куорак уонча хонук айаннан Сталинградка тиийбиме.

Сотанна ыһа төгүрүктэ-рингэ түбэспимит, үс хонук баран күн кирингэ өстөөх сыла-бын төрү көтөн алааһа кир-биһит. Өстөөххө ыһа кирин ытылаабын, метылатаһы буолла. Бууһулаар нөлөлөхпүн, синнабын сиргэ-тоһута кеттү-лэр. Олгон омьеса сийим шыр-гыһа. Түүн өйдөнөн биһтиэн-сэбин өксүтүтүк минни хоту сылаһынны. Бэрт өр өрөйдүнн, тулар таһыга тиийди. Таһкисет уолаттар байылананан недсан-бакка тиэртилэр.

Прохоний Спиридонович биир-

гэ төрөөбүт быраата З. П. Ба-рашков кыргыһы төлөөнүттэн төһүбүтэрэ. Прохоний Спири-донович 1945 сыллаахха кы-һымы-хотуу нөлөлөһөн төрөөбүт Бахсытыгар эргилибэтэ, буюуу үүбүтэ элбөх байбуой медаллар киргэтэллэр.

Байагы нэһилиэгитт үнүүтө-сайдымы барыта ытык кыргы-һа харааһы өртөтүтүр ааһыта. Прохоний Спиридонович 1930 сыллаахха нэһилиэгэка аа-бастаан төрүлүбүт «Хомуустаах» диэн тубаларытыбага чилэни-нөн кирбиһэ. Кулаагы айыһа, көлөһтөрү төрөйингэ, көлөн бөдөһүтүтэ албах сиратын кирбиһэ. Аһага Спиридон Федо-рович нэһилиэгэка туругу үлэһи-танн биллэрэ: сыла 994 үлэ күбүу ааһара. Икки нэп-сөөнүттэн билигин көлөһө дьон, байыгы, нэһилиэгитт ааспат ис-ториятын билэбит, аба көлөһө үтүө үгэстэригэр үөрөнөбүт.

С. НИКИТИН.

ОЛ, УОТТААХ СЫЛЛАРГА
—Сэрин, үлэ ветераннара кэлсиниллэр—

Г. Т. Протодьяконов, Албан аат III степенэ орден кавалера:

—Армияга 1943 сыллаахха бос ыһыгар ытырыллыбытым. Сталинград таһыгар хеттөрбүт өстөөх Чернай куора дикти чу-гуйбута. Байыгы чаксыт киллэ-лэри тилэх баттаһа мурда дикти ытан испитэ. Өстөөх биир да куораты, стакианы кыргыһа-та суох кирбиһэ этэ. Төһөнөн туғулар да, соччонон фронка кы-раан, күүбэ түмүлэп, утарсы-та кыгырытканан иһэрэ. Ордуу улаахан хаан тахтуулаах кыргы-һымы Керчи куорат иһин буол-бута. Өстөөх самолёттара кир-биттэни бейбаламыллара. Муорадо тимиро сылаһыт. Ол кыргы-һымы мараханник бааһыран госпитальга кирбиһитим.

П. Н. Попова:

—Тыылга хаалбыттар кы-һымы туһа дикти туруулаһан үлэ-лэбимит. Федронка Гоголева, Елена Паслова, Федронка Соро-ноуконова уо.д.а. курдук бастык үлэлаах манниһиксэттар, Н. П. Сергучев, Ф. С. Попов курдук барыга бары сүбэ-аһа буолар, хамнах да үлэстэн төлөн ту-бат төһүү дьоннор баалара.

1942 сыллаахха көлөһтөр кө-һүтэ бараннар үлэ өссө ыараа-быта. Орджоникидзевскай оро-йуонга кыстага таһарыт ат-тарбыт саас өртөсө хаайтаран-нар ыһабыт үлэтин ынааһы кө-лө олоһотон ыһыһыһыт. Урдук үнүүһү ылаары бааһынара са-лааһылан кур киһи таһарыт, хөһүбүт үнүүбүтү киһынын бөлөһүтүнэн сыһыан астыр-быт. Хас биирдэн киһи үлэ күннэри нуорматын хайлаан да төлөрөрө дуулуһара. Ол барыта фронка кыргыһаһы аһуу-бүт.

В. С. Лыткин:

—Мин сэркигэ 1942 сыллаах-ха күдүк ытырыллыбытым.

Ахсыһымы саһаһытар Мос-ква аһыһыт киһи кириһигэ туруппүт. Мин сэринлэспит 306-с стрелковай дивизиям Харькөө куорат туһалыһы-гар бырааһылыбыта. Кыргы-таах кыргыһымы бара туура. Мин эинэ мараханник бааһы-рытым. Сэрини Барангэ ту-мүктэбимит. Оһо 1946 сыл ахсынныһыгар дикти сүлүс-паһабытым.

Бастык үлэлээх
коллективка

Сотеруулааһыта оройуон чем-пион сайыл нитэччигэ П. П. Решетникова көрсө коллекти-вын үлэтин-хамнаһын туһунан босиһулаһтыт.

Петр Николаевич, колленти-вын туһунан нэпсэз эрэ.

—1952 сыллаахха С. И. По-говицын Покровскайтан аһыһа сайылы аралап Төлөөгө, өччө-тоһуу Преславскай аһыһыттан аа-лаһа, хара сайылы нитэр фер-маны олохтообута. Ферма би-лиһигэ 100 иһэ уонна 30 аһыһа сайылы тутар нэһстэллэ. Коллективны түрүк сылаһын бу сайланы рентабеллык өтөрүү, оройуон рекордуу тупса-рык буолар.

—Үлэһитигэр сүрүн ситиһи-лэригит хамнаһтарыт?

—Патилетка түөрт сылыгар коллектив оройуонга чемпио-наата. Коммунистическай үлэ олоһотунан аатын сүтэр. Сыла-лаары былаһыһытын мадды аһары төлөрбүт. Оһон уон бии-рисе патилетка кирбиһити түөрт оһолонно ылары ситиһтибит. Кө-лөр илтиһеттэ сүтөтүтүр хайы-һы 10 тьд. 700 солн. туулуорд туттардыбит.

—Коллективныт үлэсэ сити-һиллэрин кыстаһаһыгэр туохха-һый?

—Баттаһа туран, сайыһлар хамнаһын уларытаһа утум-лаһаһын үлэһиттэр. Ол курдук, Алексеевскай оройуон Хара Ал-лаһыгар сайылы нитэр ферма-лаһтан 1983 сыллаахха икки таһа (сиксэһ) сайылы арал-дыһыт. Ол үмүтэр баларымын 12 хамна сайыл өстөтүк ыла-һыт. Хара сайыһыт тарыһа оростуһа 146 солн. туулар, өс-төн маһаһ сайыл тьһө 200 солн. таһа буолар. Оһон икки сайыл, бастаһыны, хааны үлэ-рыһыта, иһилиһи, тьһа 60 бөдө туулар сайыһыт аһаһы-га улаһа оруулаах. Уһаһыла-са сайыһ сааһаһ таһаһыһаһ-тын хаалларарыт эһиэ үчүтэй түнүктэрдөөх.

—Петр Николаевич, байыһа. Уларитигэр өссө үрдүк ситиһи-лэри баһараһыт.

Интервью ылла Н.

П. Ононеников фотота.

А. Н. Лыткин 1942 сыла-лаахха бос ыһыгар фронка ытырыллыбыта. Икки мй у-дэста Сталинград кыһкэспитэ. Саллаат ити кыргыһыга бо-йбуой үтүөлэрэ Албан аат III степенэ орденынан бэлэтам-сипитэ. Афанасий Никитич Бе-

лоруссия, Прибалтика сирдэрип босхолоһпута. Кернсберг куе-раты ыһымы иһин бойбуой ме-далынан наараадалаһыта. Милитаристскай Яһиһа сэрин-лэрин үлэһиттэ кыттыбыта. Сэрин көннөттөн дайдуугар өргиллэн колхозка, оһтон сов-

хозка раб-тайаһан, сибээс өт-делениһын почтаһолуунап үтүө суобастаахтык үлэһэби-тэ.

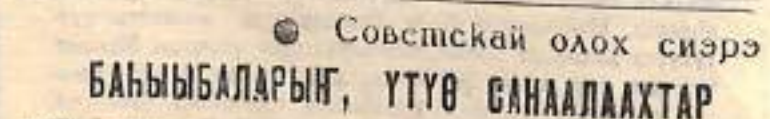
Сэрин, үлэ ветерана—эдэр дикниһетер күүтүүлээх ма-дыһытара. Афанасий Никитич үүһөр көдүүһүн байыланнай-

М. АРТЮШЕНКОВ. (СССР).

«КИНИГЭ—БАЙЫАС, КИНИГЭ—ГЕРОЙ»

Сомен Попов.

Спорт: **РИНГАБА КӨРСҮҮҮЛЭР**

Мурун Тыымпыа.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ

Автовожлагч КАСИР наада.
Үлдэвч багалаахтар райсовет
исполкомун уопсай отдeлмнр
кдм констант.

«Самы елох» («Новая жизнь») — орган Чуралчинского районного КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.